

DUNÁNTÚLI DOMBVIDÉK

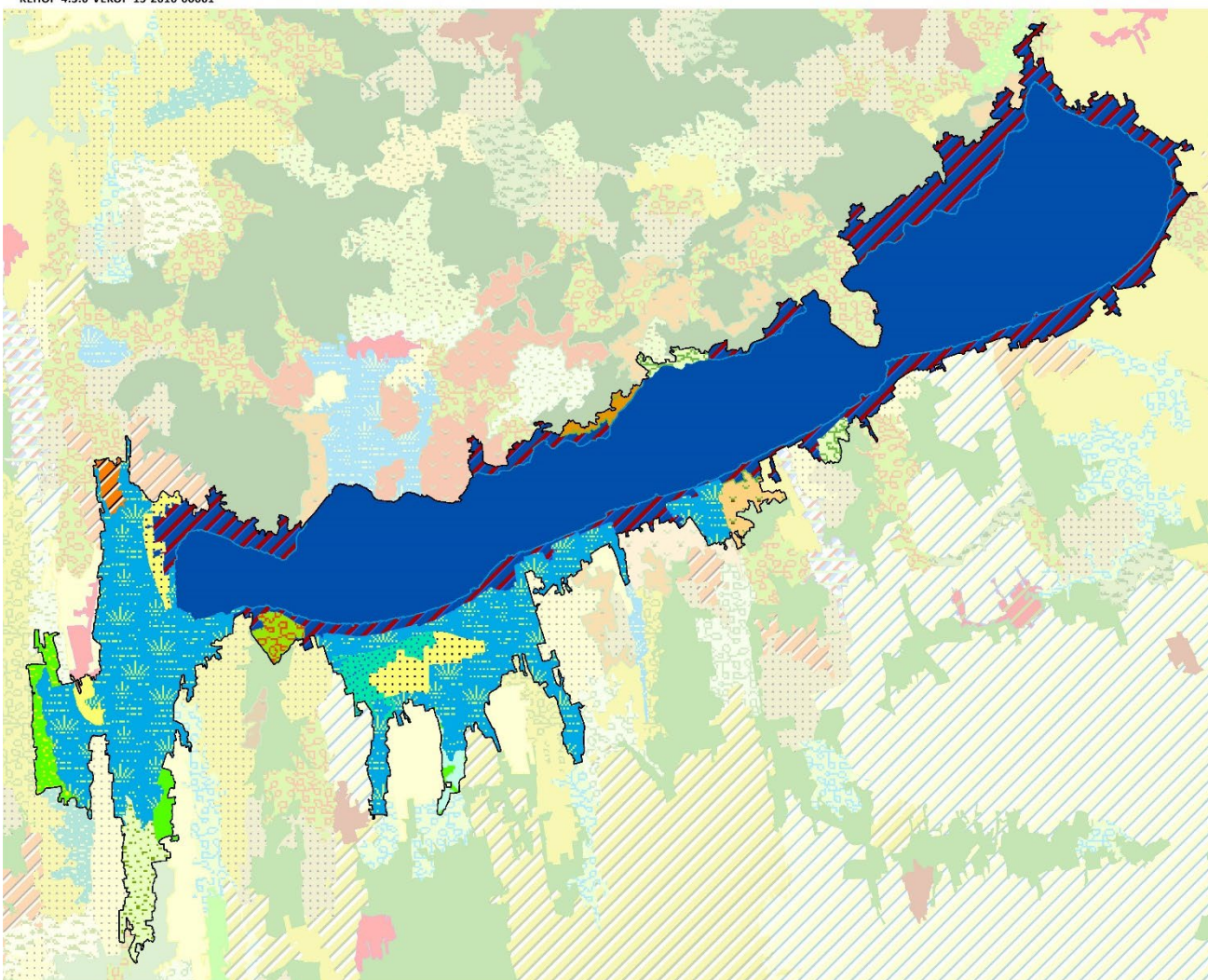
303. BALATON-MEDENCE TÓPARTI TELEPÜLÉSSÁVVAL TÁJKARAKTER-TERÜLET

A Balatonpart erőteljes mesterseges átalakítottasága indokolja az önálló tájkarakter terület kijelölését, bár a vízrajzilag szorosan kapcsolódó Kis-Balaton, és a Nagyberek még nagyrészt természetközeli állapotot mutat. A csaknem összefüggő déli tóparti beépítettség területe a tájféldrajzban Fonyód–Kenesei parti sík néven szerepel. Az intenzív antropogén jelenlét és a magas természeti potenciál egyidejű jelenléte következtében a tóparti nádasok ökológiai állapota a hazai természet- és környezetvédelem egyik legérzékenyebb fókuszterülete, egyidejűleg a turisztikai és építőipari fejlesztések egyik legkeresettebb célterülete. Területe 1133,7 km².

Fotó: Konkoly-Gyuró Éva (Balatonfüred térsége 2019)

A Balaton-medence tóparti településsávval tájkarakter-területen előforduló tájkarakter-típusok

- Agglomerálódó települési táj vízparton
- Erdő-vízdomináns síksági táj
- Erdődomináns, homogén síksági táj
- Erdődomináns, mozaikos síksági táj
- Gyep-vízdomináns síksági táj
- Gyepdomináns, mozaikos síksági táj
- Szántódomináns, homogén síksági táj
- Szántódomináns, mozaikos síksági táj
- Szőlő-kertdomináns, jellemzően mozaikos dombosági és hegységperemi táj
- Szőlő-kertdomináns, jellemzően mozaikos síksági táj
- Tavi táj
- Település-kertmozaikos dombosági és hegységperemi táj
- Változatos felszínborítású hegységperem, domboság, medence és völgy
- Változatos felszínborítású síksági táj
- Vízdomináns mozaikos síksági táj

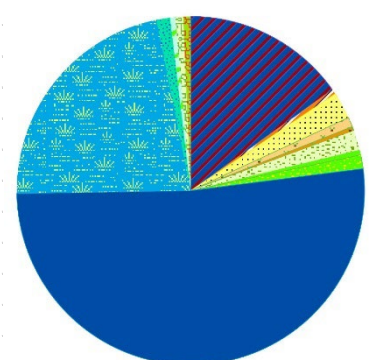
1:500 000
0 5 10 km

SZÉCHENYI 2020

Tájkarakter-típusok	Össz-terület (km ²)	Terület-arány (%)	Folt-szám	Átlagos foltméret (km ²)	Szórás (km ²)
Balaton-medence tóparti településsávval	1133,70	100,00%	23	49,29	120,85
Agglomerálódó települési táj vízparton	171,81	15,15%	4	42,95	51,67
Település-kertmozaikos dombosági és hegységperemi táj	5,30	0,47%	1	5,30	0,00
Szántódomináns, homogén síksági táj	4,18	0,37%	1	4,18	0,00
Szántódomináns, mozaikos síksági táj	24,06	2,12%	2	12,03	4,15
Szőlő-kertdomináns, jellemzően mozaikos síksági táj	10,12	0,89%	1	10,12	0,00
Szőlő-kertdomináns, jellemzően mozaikos dombosági és hegységperemi táj	4,47	0,39%	1	4,47	0,00
Gyepdomináns, mozaikos síksági táj	20,77	1,83%	1	20,77	0,00
Erdődomináns, homogén síksági táj	5,42	0,48%	1	5,42	0,00
Erdődomináns, mozaikos síksági táj	14,43	1,27%	1	14,43	0,00
Tavi táj	586,73	51,75%	1	586,73	0,00
Vízdomináns mozaikos síksági táj	250,56	22,10%	4	62,64	55,46
Erdő-vízdomináns síksági táj	14,43	1,27%	1	14,43	0,00
Gyep-vízdomináns síksági táj	5,33	0,47%	1	5,33	0,00
Változatos felszínborítású síksági táj	8,34	0,74%	2	4,17	0,03
Változatos felszínborítású hegységperem, domboság, medence és völgy	7,74	0,68%	1	7,74	0,00

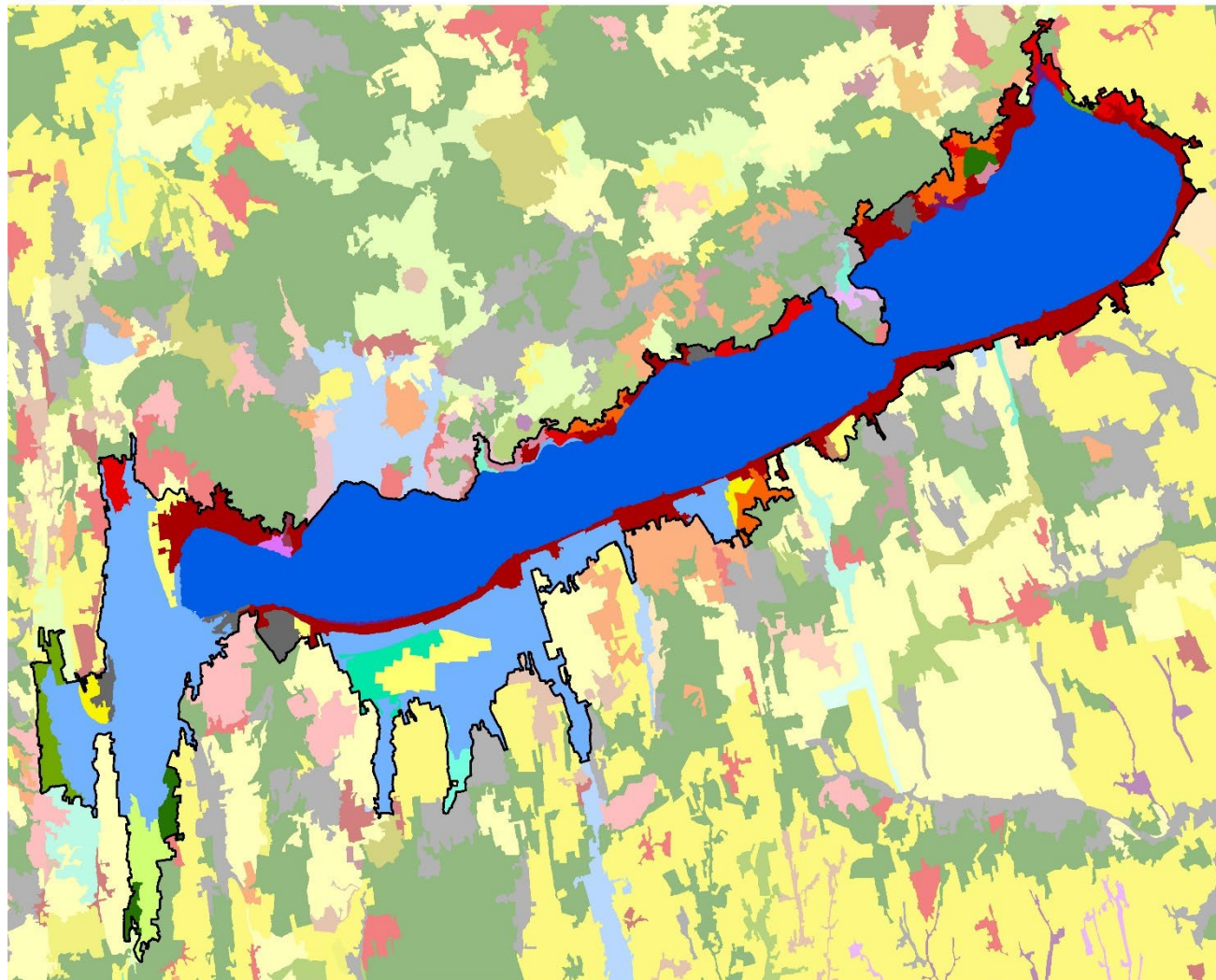
A BALATON-MEDENCE TÓPARTI TELEPÜLÉSSÁVVAL TÁJKARAKTER-TERÜLET KULCSJELLEMZŐI

I/1. Domborzat

A táj nagy része, több mint kétharmada alacsony síkság. Jelentős a tagolt síkság, hegylábak, völgyek kategória kiterjedése is (21%). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai I/1. térkép)

I/2. Komplex felszínborítás-típusok

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

- 1000 - Településdomináns homogén
- 1001 - Településdomináns mozaikos
- 1251 - Település-agrár-erdőmozaik
- 1301 - Település-kertmozaik
- 1401 - Település-gyepmozaik
- 1561 - Település-erdő-vízmozaik
- 1601 - Település-vízmozaik
- 2000 - Szántódomináns homogén
- 2001 - Szántódomináns mozaikos
- 3001 - Kertdomináns jellemzően mozaikos
- 4001 - Gyepdomináns mozaikos
- 4601 - Gyep-víz mozaik
- 5000 - Erdődomináns homogén
- 5001 - Erdődomináns mozaikos
- 5601 - Erdő-vízmozaik
- 6000 - Vízdomináns homogén
- 6001 - Vízdomináns mozaikos
- 6541 - Víz-erdő-agrármozaik
- 7001 - Dominancia nélküli

1:500 000
0 5 10 km

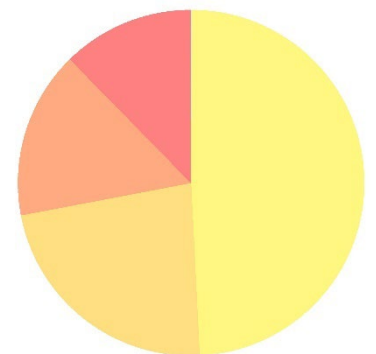
(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai I/2. térkép)

TERMÉSZETI JELLEMZŐK

II/1. Éghajlati körzetek

A terület közel fele mérsékelt meleg - mérsékelt száraz (49%) kisebb foltokban meleg - mérsékelt száraz (16%) területekkel tarkított, észak-keleti része mérsékelt meleg-száraz (23%) és meleg - száraz (12%) éghajlatú. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/1. térkép)

Éghajlati körzetek	Területarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	
mérsékelt meleg - mérsékelt száraz	49,10%
mérsékelt meleg - száraz	22,78%
meleg - mérsékelt száraz	15,66%
meleg - száraz	12,34%
mérsékelt hűvös - száraz	0,05%
mérsékelt hűvös - mérsékelt száraz	0,05%

II/2. Tengerszint feletti magasság

A tengerszint feletti magasság a domborzat egyik forrásindikátora. A jellemző magassági értékek leírása azonos a domborzatnál leírtakkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/2. térkép)

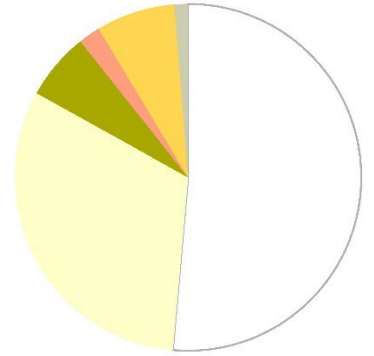
II/3. Relief

A relief a domborzat egyik forrásindikátora. A jellemző felszín-mozgalmassági jellemzők leírása azonos a domborzatnál leírtakkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/3. térkép)

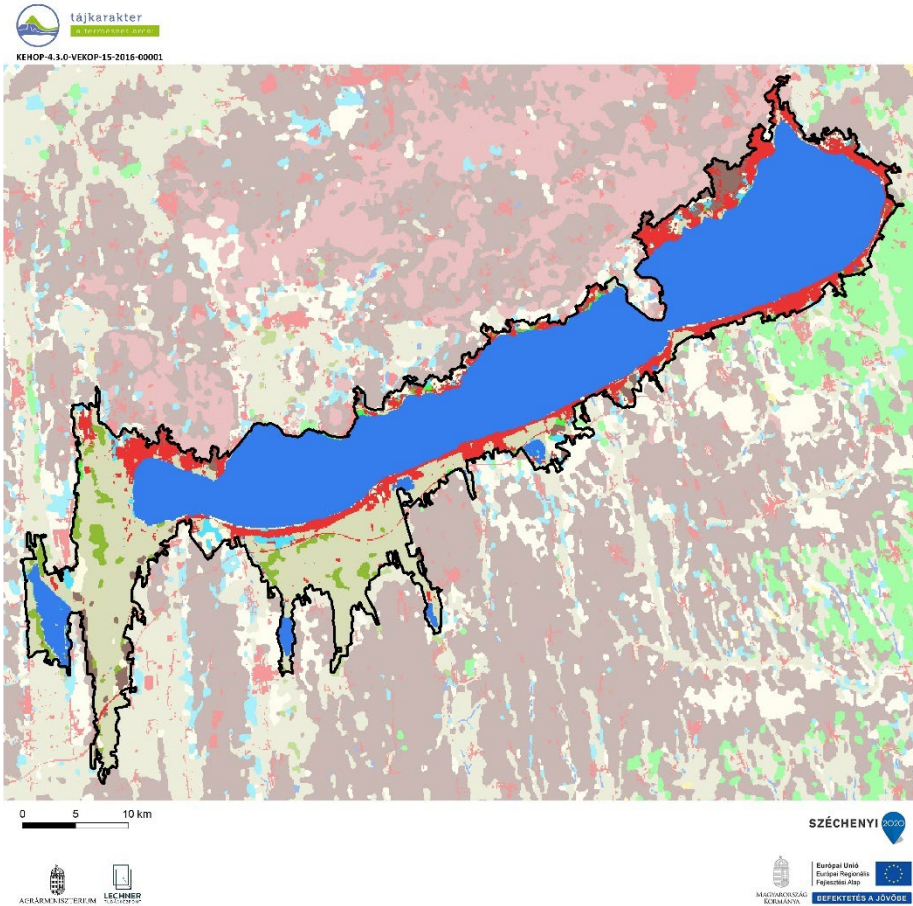
II/4. Alapkőzet

Az alkőzet szempontjából igen változatos a táj. A domináns alluviális üledék mellett, előfordul a homokkő, a mészkő, a löszös üledék, illetve a harmadkori és idősebb üledék is a területen. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/4. térkép)

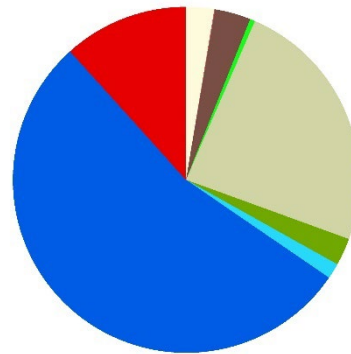
Kőzet név	Területarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	100,00%
nincs adat	51,41%
glaciális és alluviális üledék	31,65%
harmadkori és idősebb üledék	6,26%
homokkő	2,03%
löszös üledék	7,38%
mészkő és dolomit	1,26%

II/5. Talajtípusok

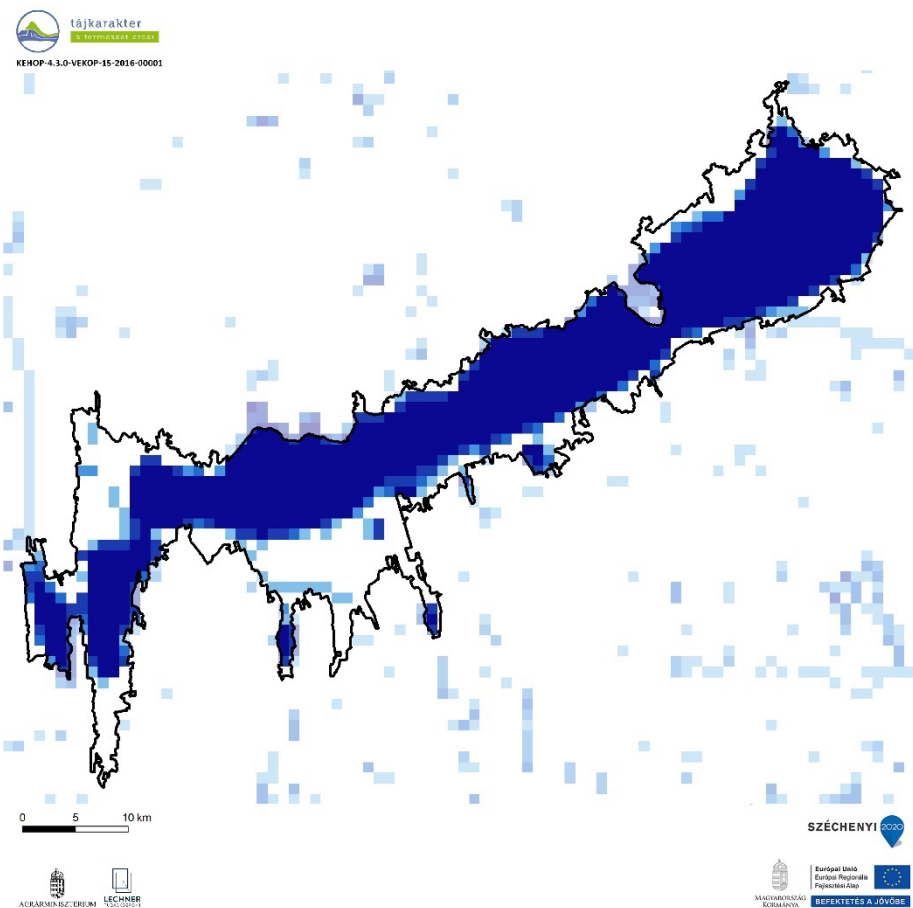

Talajtípus	Területarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	100,00%
Nyílt vízfelszín	53,75%
Réti talajok	24,04%
Beépített terület	11,67%
Barna erdőtalajok	3,36%
Váztalajok	2,62%
Láptalajok	2,56%
Öntés és lejtőhordalék talajok	1,45%
Csernozjom talajok	0,47%
Közethatású talajok	0,07%
Szikes talajok	0,01%

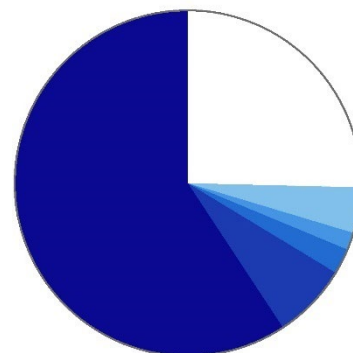

A terület nagyobb része nyílt vízfelszín (54%) és a beépített területek aránya (12%) is jelentős. A talajfajták közül a réti talajok borítanak nagyobb területet (arányuk az összterülethez viszonyítva 24%). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/5. térkép)

II/6. Felszíni vizek területaránya

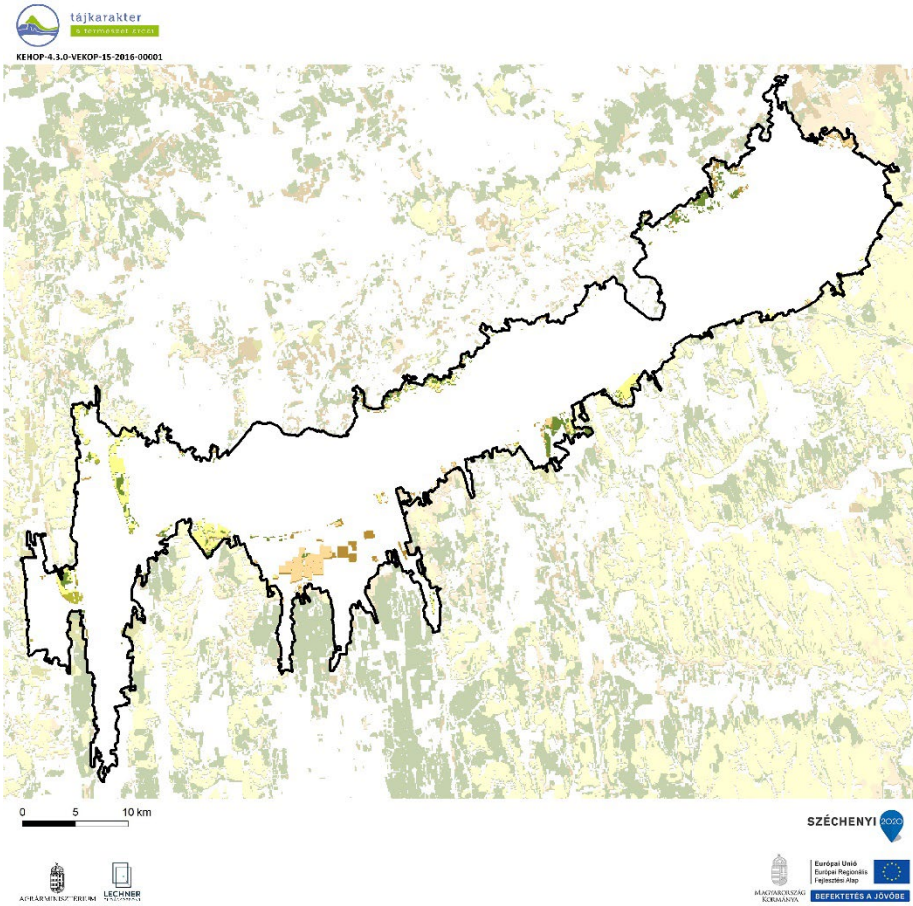

Felszíni vizek területaránya	Területarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	100,00%
0-1% - nincs, elenyésző	25,36%
1-5% - alacsony	4,29%
5-10% - közepes	1,61%
10-20% - magas	2,41%
20-50% - nagyon magas	7,05%
50-100% - meghatározó	59,29%

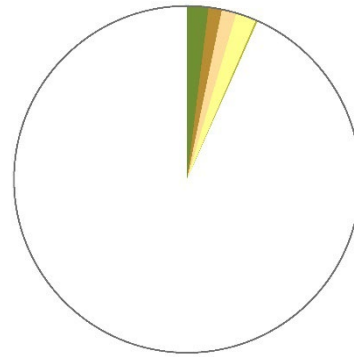

A felszíni vizek aránya a tájban kiemelkedően magas, 0,598 km²/km². (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/6. térkép)

II/7. Ökotípusos földhasználat

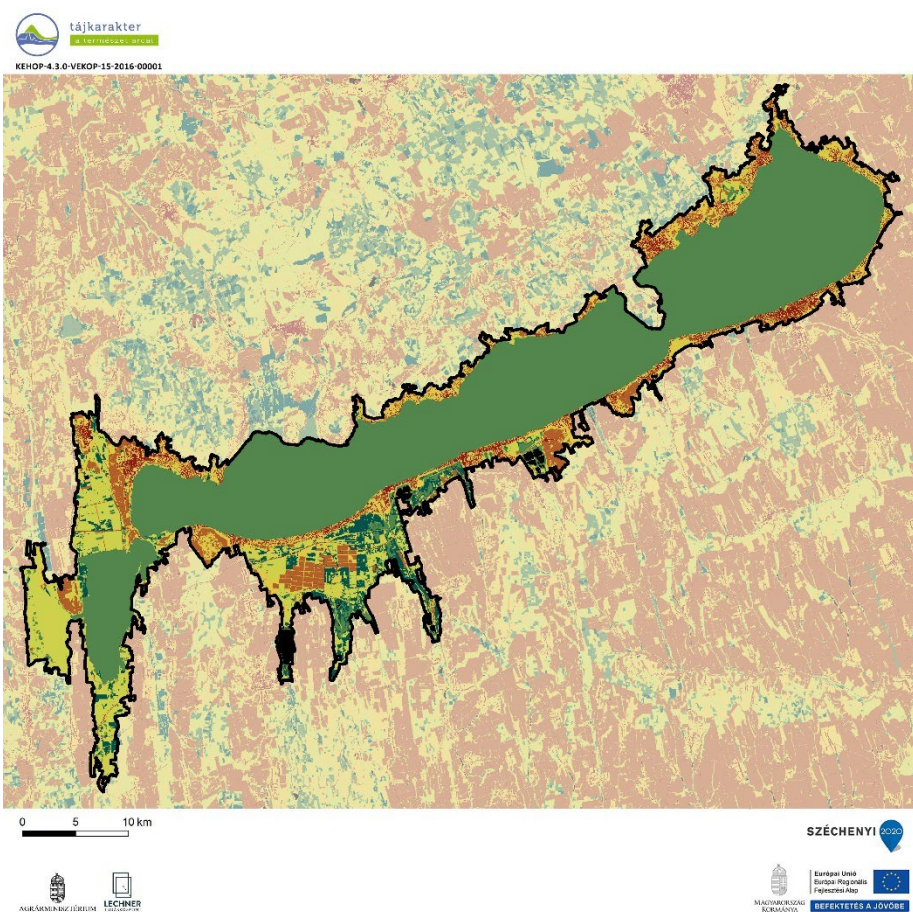

Ökotípusos földhasználat	Területarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	6,69%
kiváló termőhelyi adottságú szántó	1,93%
kiváló termőhelyi adottságú, környezetileg érzékeny szántó	0,17%
gyenge és közepes termőhelyi adottságú szántó	1,25%
gyenge és közepes, környezetileg érzékeny szántó	1,36%
erdőtelepítésre javasolt terület	1,99%

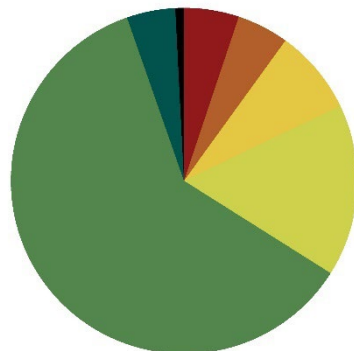

Az ökotípusos vizsgálat szerint a táj területének 2%-án erdősítés javasolt, a terület alig több mint egy százalékán pedig - a növénytermesztés szempontjából közepes és gyenge talajadottságok, illetve a környezeti érzékenység következtében - a szántók extenzifikációja (földhasználat-váltás vagy szántóföldi művelés kiterjesztése) indokolt.

II/8. Ökológiai állapot

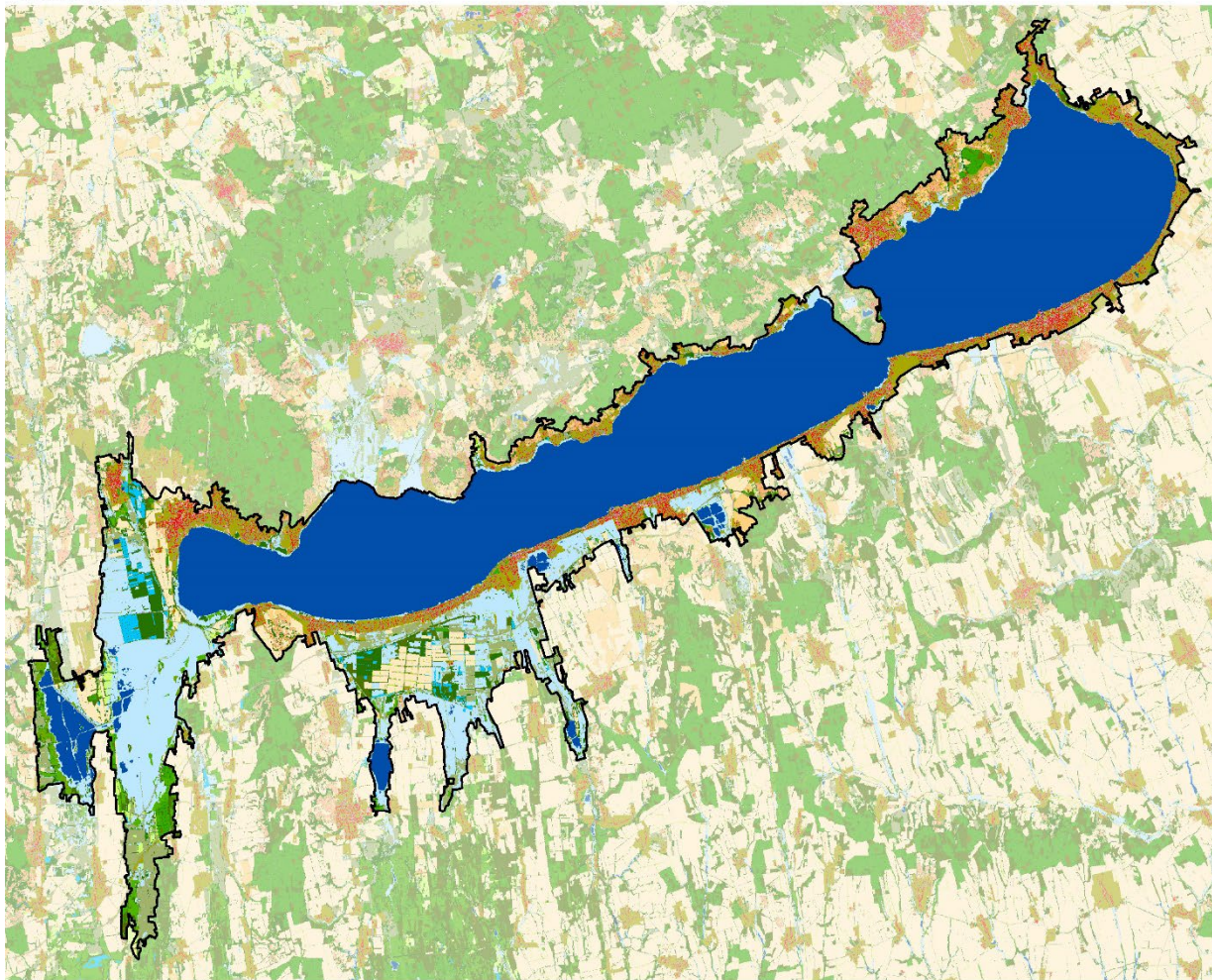
Ökológiai állapot	Területarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	
Mesterséges felszín	5,1
Rossz ökológiai állapot	4,8
Kedvezőtlen ökológiai állapot	7,9
Közepes ökológiai állapot	16,1
Jó ökológiai állapot	60,7
Kiváló ökológiai állapot	4,5
Adathiány	0,8

A jó állapotú területek aránya kiemelkedő (60%), ezen felül a közepes állapotú területek vannak jelen még nagyobb arányban (16%), a beépített területek (5%) és a kiváló állapotú területek aránya (5%) egyenlő mértékű. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/8. térkép)

FELSZÍNBORÍTÁS-JELLEMZŐK

II/9. Ökoszisztéma-alaptérkép (2. szint)

- 11 : Épületek
- 12 : Utak és vasutak
- 13 : Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek
- 14 : Zöldfelületek mesterséges környezetben
- 21 : Szántóföldek
- 22 : Állandó kultúrák
- 23 : Komplex területek
- 31 : Homoki gyepek
- 32 : Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek
- 33 : Sziklakibúvásokkal tarkított gyepek
- 34 : Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken
- 35 : Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- 41 : Többetvihatástól független (TVFLN) erdők
- 42 : Természetszerűbb galériaerdők
- 43 : Egyéb vízhatás alatt álló (TVHA) erdők
- 44 : Idegenhonos fajok dominálta erdők, faültetvények
- 45 : Erdőként nyilvántartott faállomány nélküli, vagy felújítás alatt álló területek
- 46 : Máshová nem besorolható fás szárú növényzet
- 51 : Lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek
- 52 : Fás szárú dominanciájú vizes élőhelyek
- 61 : Állóvizek
- 62 : Vízfolyások

1:500 000
0 5 10 km

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/9. térkép)

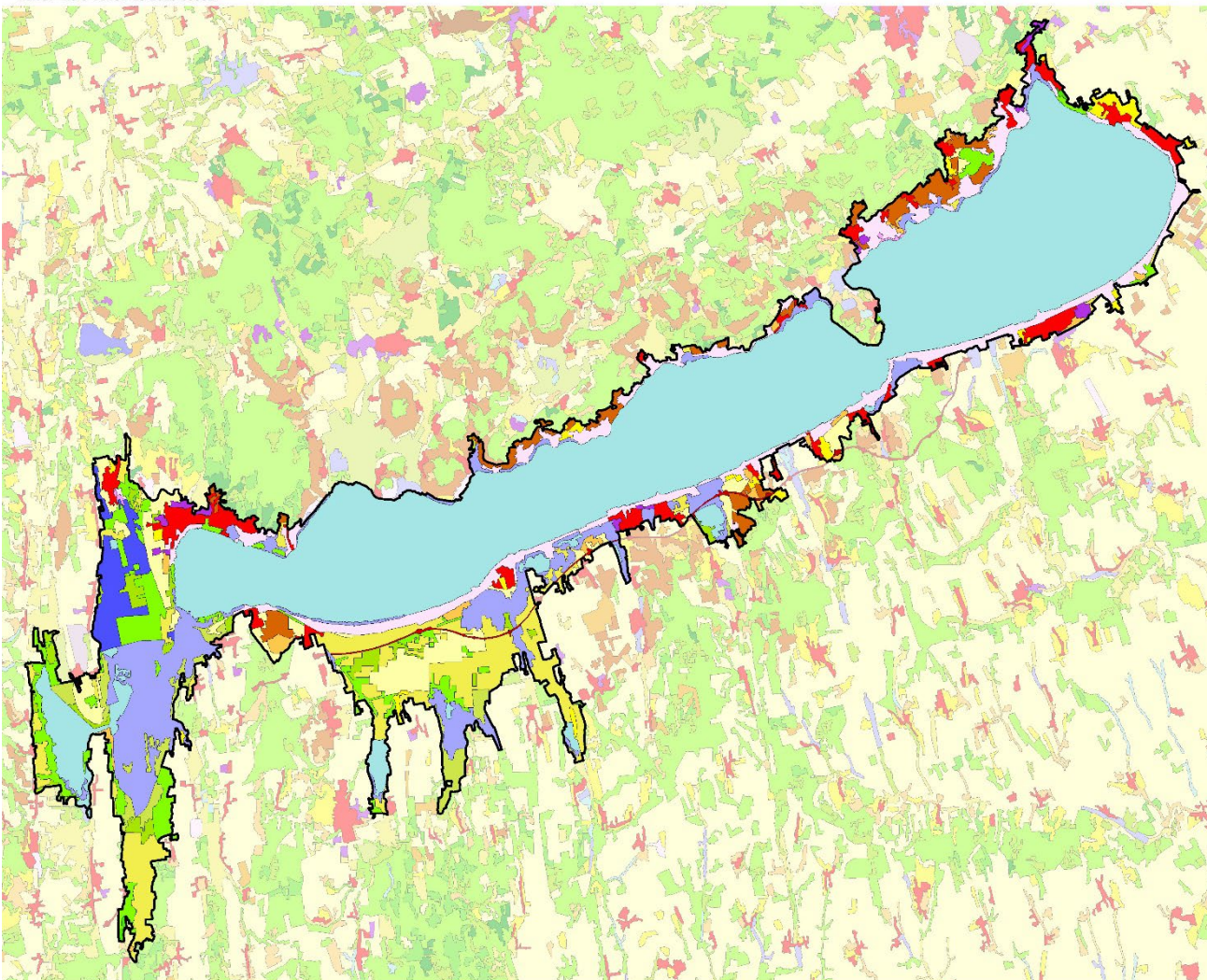

Fotó: Csorba Péter (Balatonkenese 2007)

Fotó: Csorba Péter (Nagyberek, Balatonfenyves 2016)

II/10. CORINE felszínborítás

- Összefüggő településszerkezet
- Nem összefüggő településszerkezet
- Ipari vagy kereskedelmi területek
- Út - és vasúthálózat és csatlakozó területek
- Kikötők
- Repülőterek
- Nyersanyag kitermelés
- Lerakóhelyek, meddőhányók
- Építési munkahelyek
- Városi zöldterületek
- Sport-, szabadidő- és üdülőterületek
- Nem öntözött szántóföldek
- Rizsföldek
- Szőlők
- Gyümölcsösök, boglyások
- Rét, legelő
- Komplex művelési szerkezet
- Elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel
- Lomblevelű erdők
- Tűlevelű erdők
- Vegyes erdők
- Természetes gyepek, természetközeli rétek
- Átmeneti erdős-cserjés területek
- Ritkás növényzet
- Szárazföldi mocsarak
- Tőzeglápok
- Folyóvizek, vízi utak
- Állóvizek

1:500 000
0 5 10 km

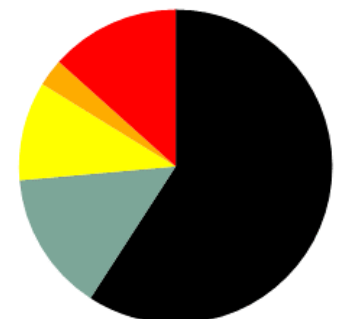

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/10. térkép)

II/11. Felszínborítás-átalakulás típusok

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/11. térkép)

Felszínborítás stabilitás	Mintapontok száma (db)	Százalékarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	284	100,00%
1 - Stabil	168	59,15%
2 - Kvázi stabil	41	14,44%
3 - Lépcsőzetes	29	10,21%
4 - Ciklikus	8	2,82%
5 - Dinamikus	38	13,38%

II/12. Felszínborítás-átalakulás jellege

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/12. térkép)

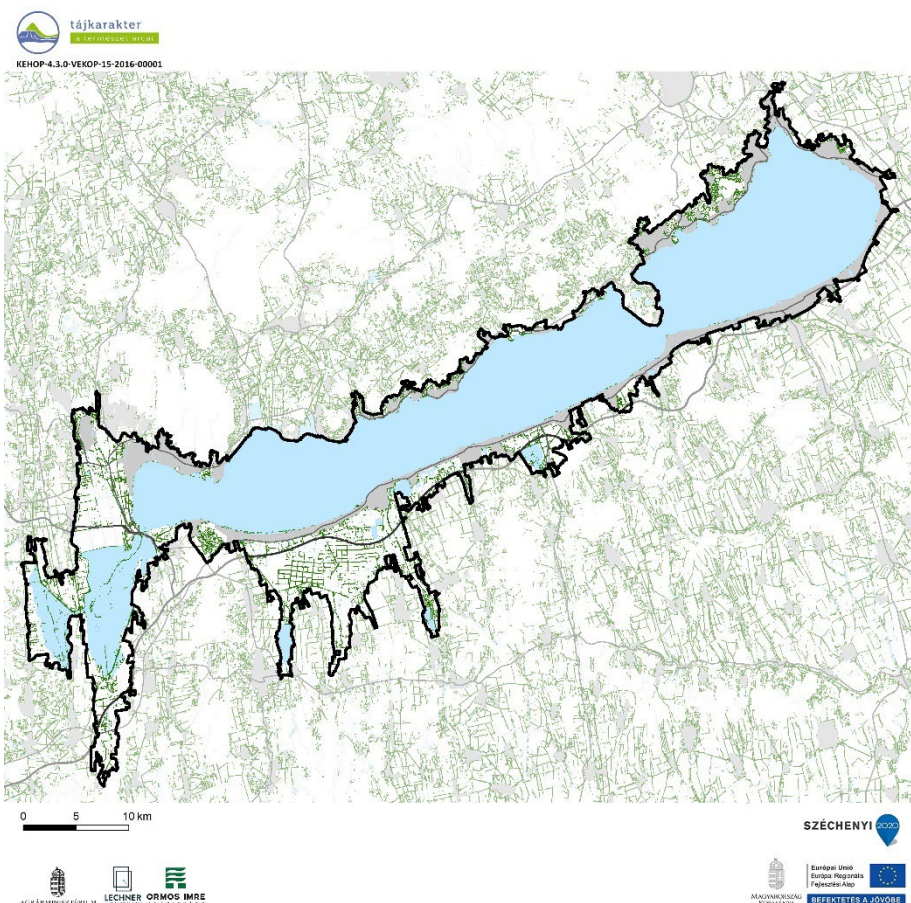
Felszínborítás átalakulás	Mintapontok száma (db)	Százalékarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	284	100,00%
1 - Változatlan terület	180	63,38%
2 - Településnövekedés	34	11,97%
3 - Extenzifikáció	31	10,92%
4 - Intenzifikáció	19	6,69%
5 - Dinamikus terület	20	7,04%

II/13.-16. Stabil felszínborítású területek (stabil településterület, stabil szántó-, kert-, szőlőterület, stabil erdőterület, stabil gyepterület és vízfelszín)

(Az indikátorok országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/13.-16. térkép)

II/17. Zöld vonalas elemek sűrűsége

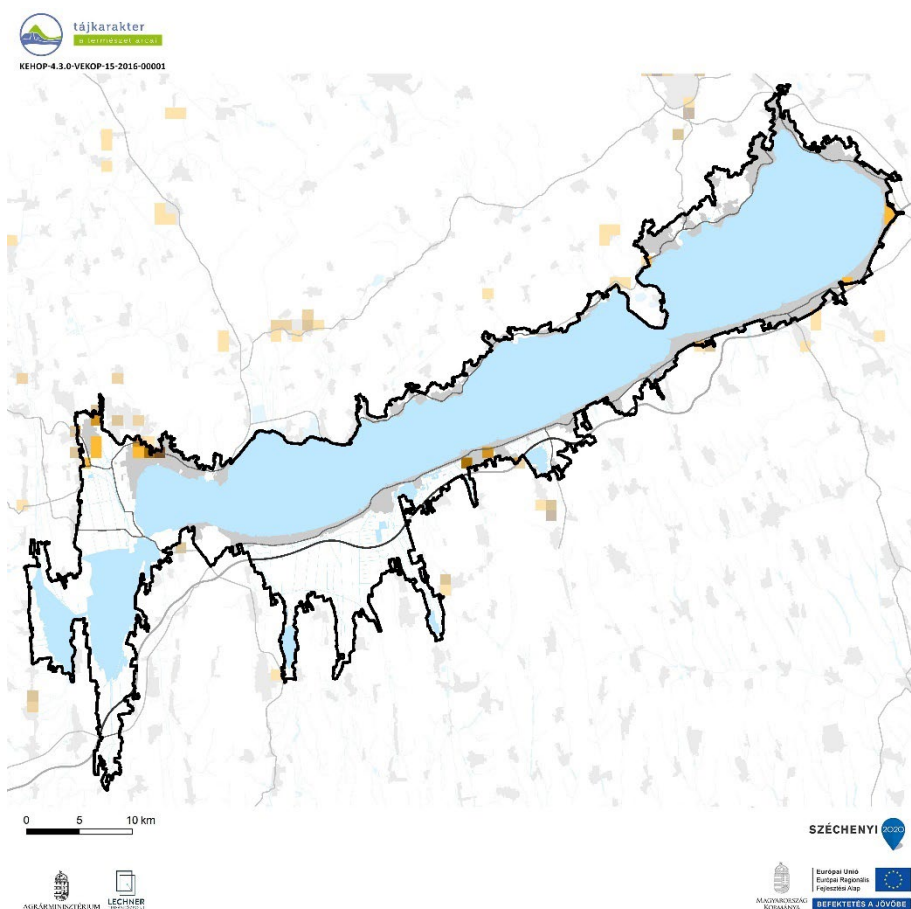

ZÖLD VONALAS ELEMELK SŰRŰSÉGE

- Zöld vonalas elem
- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Belterület
- Vízgazdálkodási térség (OTrT)

Zöld vonalas elemekben szegény terület. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/17. térkép)

II/18. Beépítettség növekedése (1990-2018)

Beépítettség növekedése (1990-2018)	Területarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	
0%	98,81%
1-6%	0,63%
6-10%	0,26%
10-20%	0,23%
20-40%	0,07%

1990-2018 között a terület 1 %-át érintette új települési területek kialakulása, azonban koncentráltan jelentkezett a települések növekedése Keszthelyen és környékén, illetve a nagyobb part menti településeken (Balatonboglár, Zamárdi, Siófok) (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/18. térkép)

II/19. Közlekedési hálózat sűrűsége

A közlekedési hálózat sűrűsége a tájban magas, 0,45 km/km². (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/19. térkép)

Közlekedési hálózat sűrűsége	Területarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	
0-0,44 km/km ²	71,52%
0,44-1,56 km/km ²	15,36%
1,56-9,44 km/km ²	13,13%

II/20. Roncstól területek aránya (külfertéses bánya, hulladéklerakó)

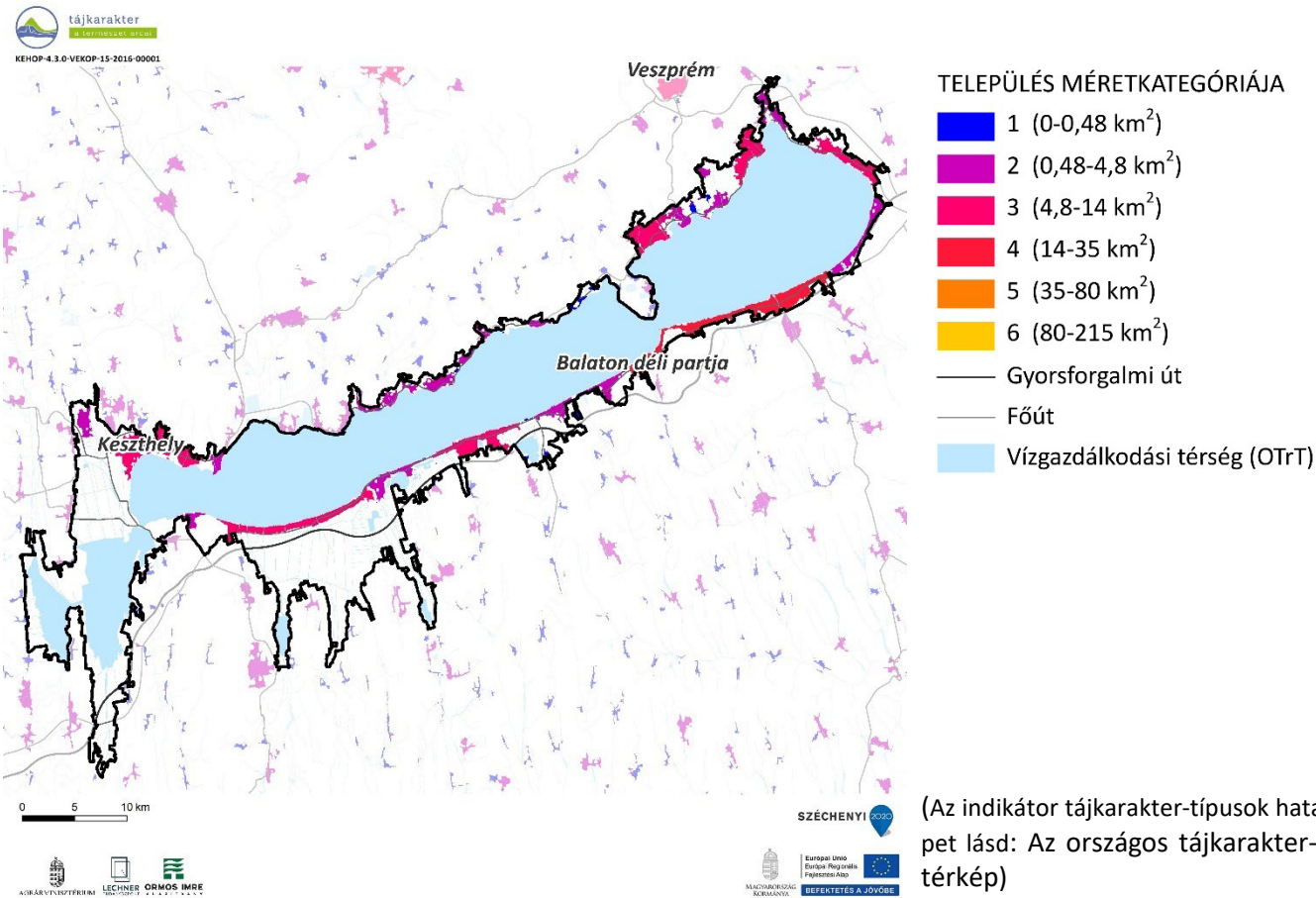
Földhasználati információk alapján a roncsolt területek (lerakók, külszíni bányaterületek) tájkarakter-területhez viszonyított aránya az országos átlag alatti, nem jelentős. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/20. térkép)

ANTROPOGÉN ÉS PERCEPCIONÁLIS JELLEMZŐK

II/21. Település-sűrűség (belterületi beépített területek eloszlása)

(Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/21. térkép)

II/22. Településméret (átlagos belterületi települési terület mérete)

II/23. Külterületi szórványbeépítés sűrűsége

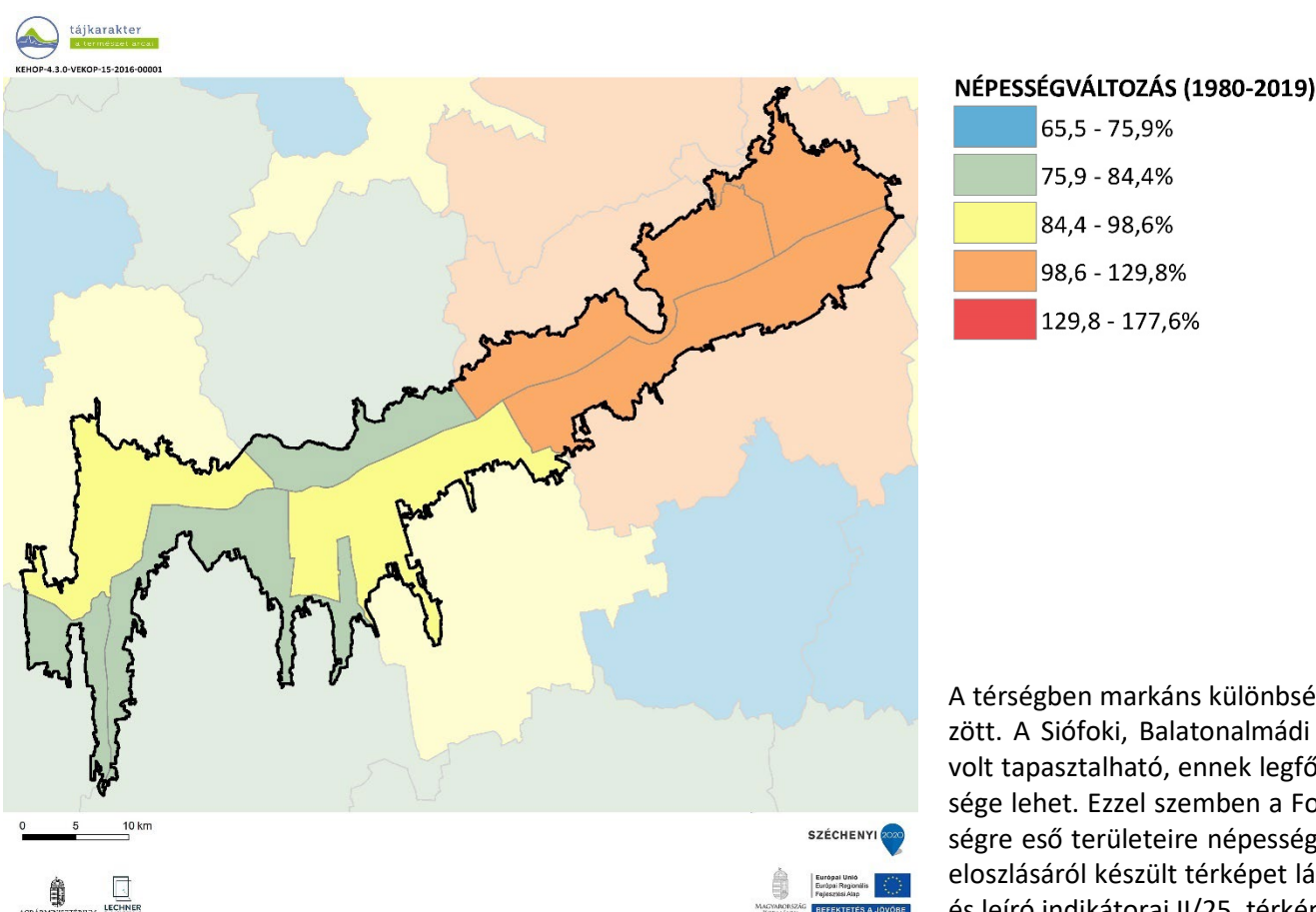
(Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/23. térkép)

II/24. Nagy kiterjedésű települési tér

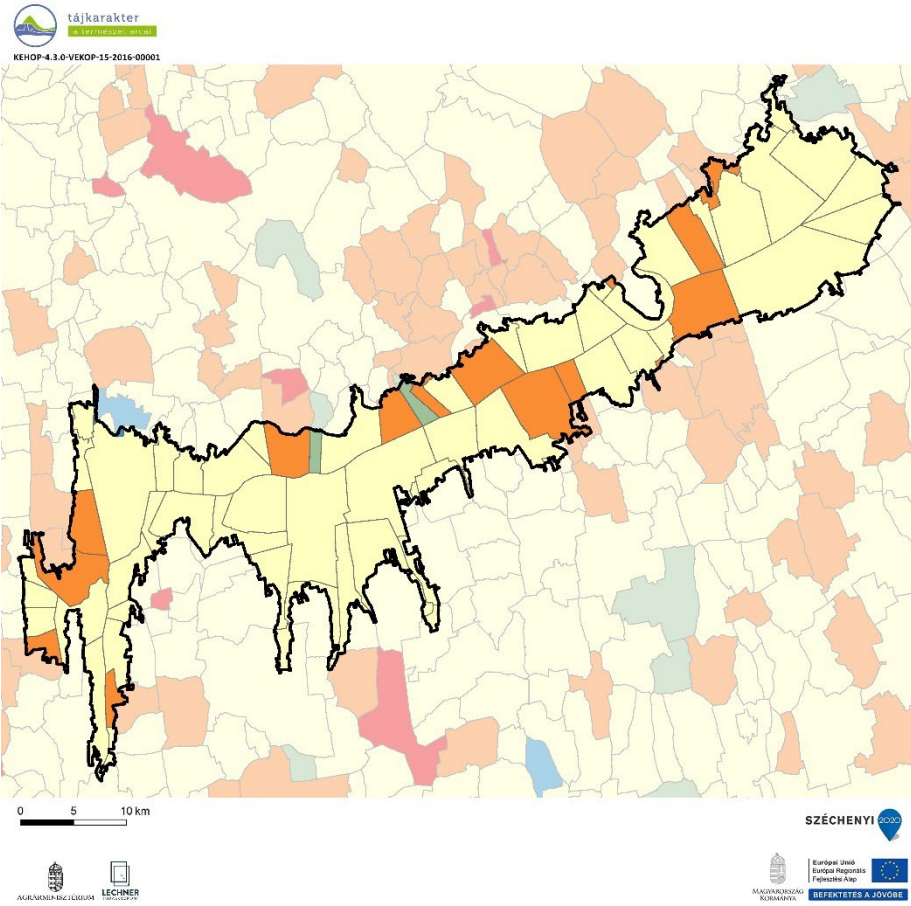
Balaton-medence tóparti településsávval tájkarakter-terület összenövő, kis méretű települési egységekből álló, jellemzően kertvárosias terület. A településekre a jellemzően alacsony házas beépítés jellemző, a zöldfelületek aránya alacsony. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/24. térkép)

Nagy kiterjedésű települési tér	
Balaton-medence tóparti településsávval	
Érintett települések száma	260 db
Magas épületek aránya a beépített területeken belül	0,65%
Zöldfelületek aránya	8,48%

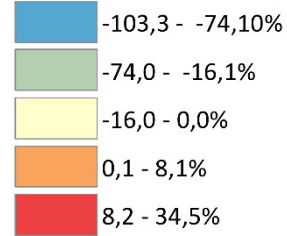
II/25. Népeségváltozás

II/25. Külterületi lakosok arányának változása

KÜLTERÜLETI LAKOSOK ARÁNYÁNAK VÁLTOZÁSA (1980-2011)

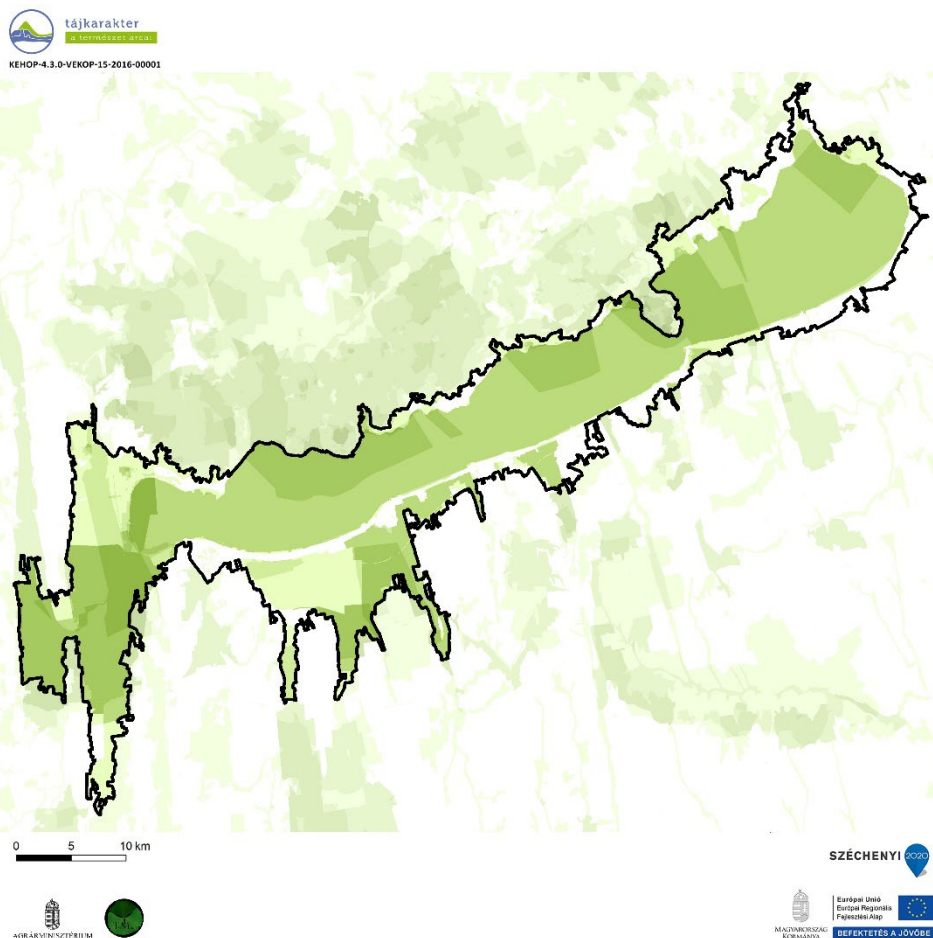

A térségben a külterületi lakosok aránya a települések többségénél csökkent, néhány település esetében azonban növekedés volt megfigyelhető (pl.: Balatonszemes, Balatonszepezd). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/26. térkép)

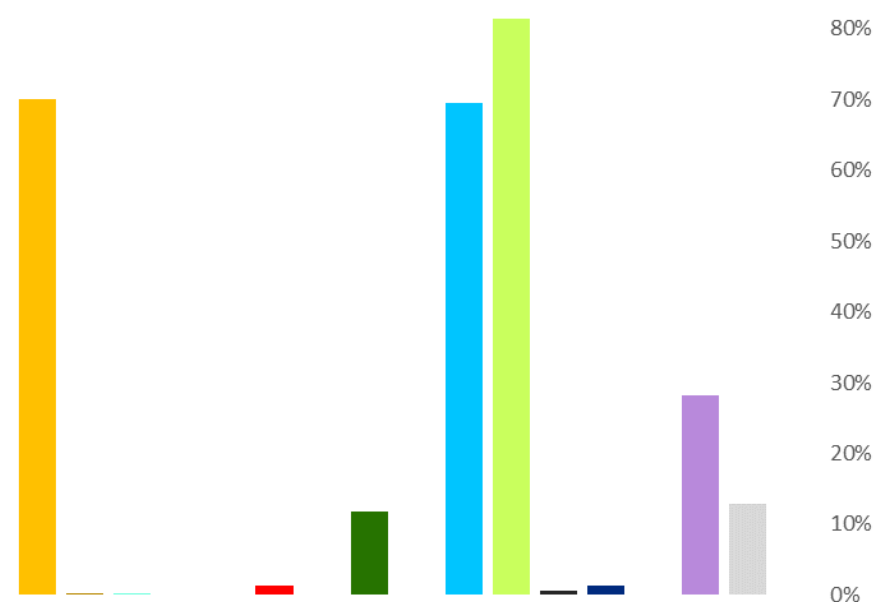
II/26. Néprajzi táj

A tájkarakter-terület érinti a Nagyberkek néprajzi táj, valamint a Mezőföld ÉNY-i pereme, de a területet már erősen átalakította az üdülési tájhasználat. A Balaton északi oldalának településeiben a régi szőlőhegyek azonban még számos hagyományos prэшázat és a szakrális emléket őriznek. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/27. térkép)

II/28. Természeti és kulturális örökség

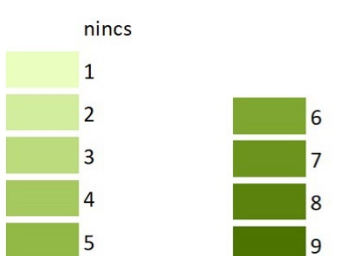
Védelmi célú területek	Összterület (km ²)	Területarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	1133,70	100,00%
Natura 2000 terület	793,47	69,99%
Barlang védőövezet	0,33	0,03%
EU diploma	0,00	0,00%
Naturpark	0,00	0,00%
Természeti emlék	0,00	0,00%
Természetvédelmi terület	14,40	1,27%
Tájvédelmi körzet	0,00	0,00%
Nemzeti park	133,36	11,76%
MAB bioszféra rezervátum	0,00	0,00%
Ramsari terület	789,00	69,59%
Nemzeti ökológiai hálózat	922,79	81,40%
Országos védettségű kulturális örökség	6,34	0,56%
Országos, területi védettségű kulturális örökség	15,52	1,37%
Világörökség terület	0,00	0,00%
Világörökség várományos terület	318,67	28,11%
Nem védett terület	146,26	12,90%

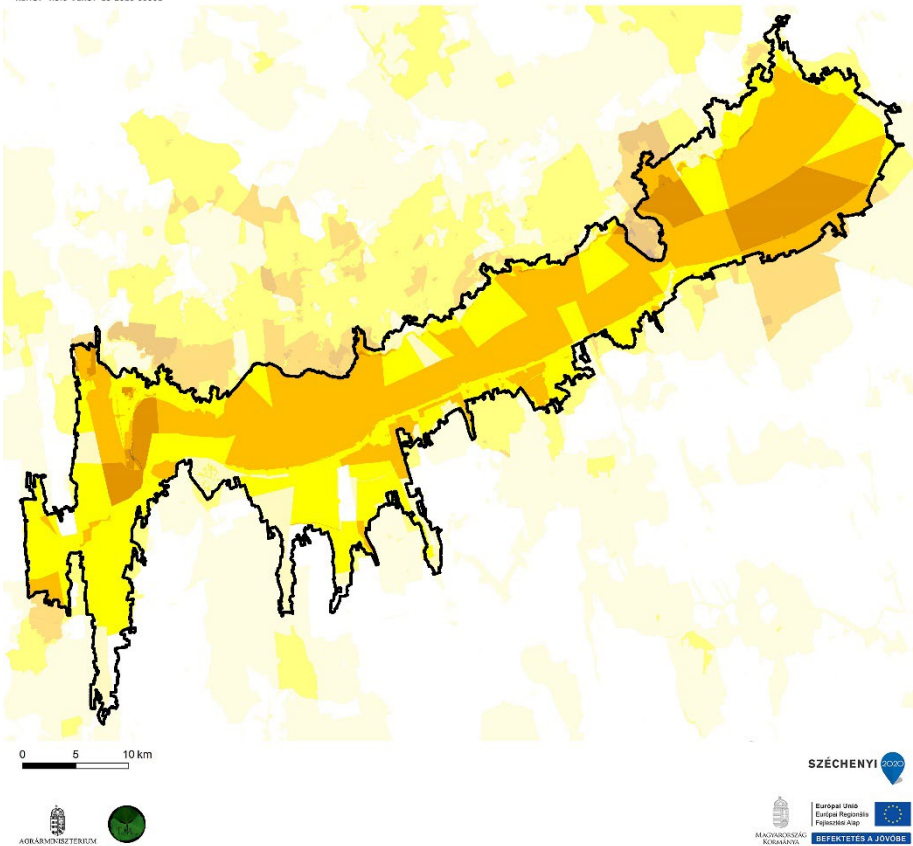
(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/28. térkép)

TERMÉSZETI ÉS KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG

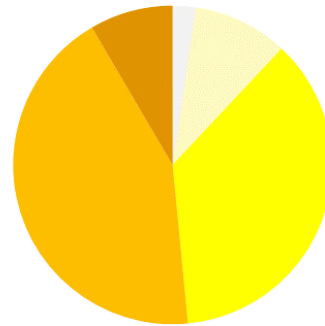
Védelmi célú területi lehatárolások száma

II/29. Megbecsültség

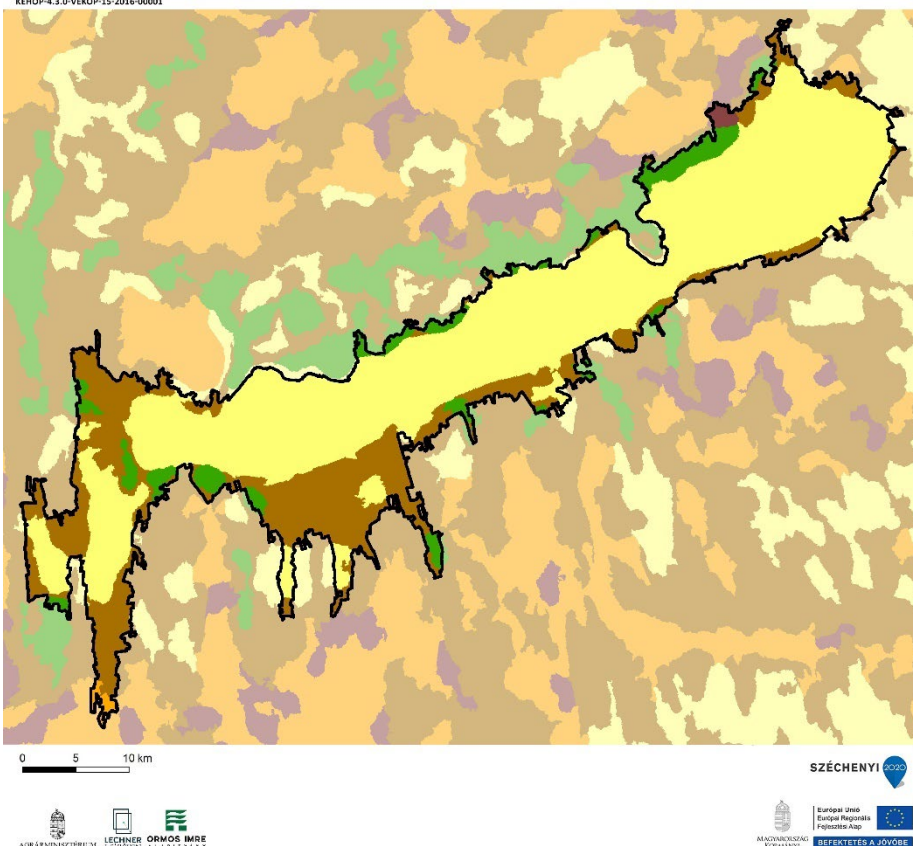

Megbecsültség	Összterület (km ²)	Területarány (%)
Balaton-medence tóparti településsávval	1133,70	100,00%
1 - Nincs, igen alacsony	26,50	2,34%
2 - Alacsony	109,23	9,63%
3 - Mérsékelt	413,84	36,50%
4 - Számottevő	488,47	43,09%
5 - Jelentős	95,54	8,43%
6 - Magas	0,13	0,01%
7 - Nagyon magas	0,00	0,00%
8 - Kiemelkedő	0,00	0,00%

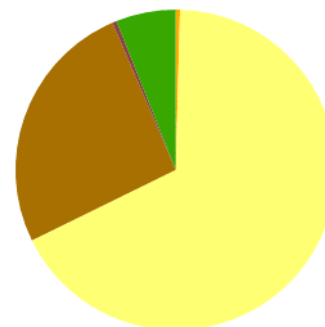

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/29. térkép)

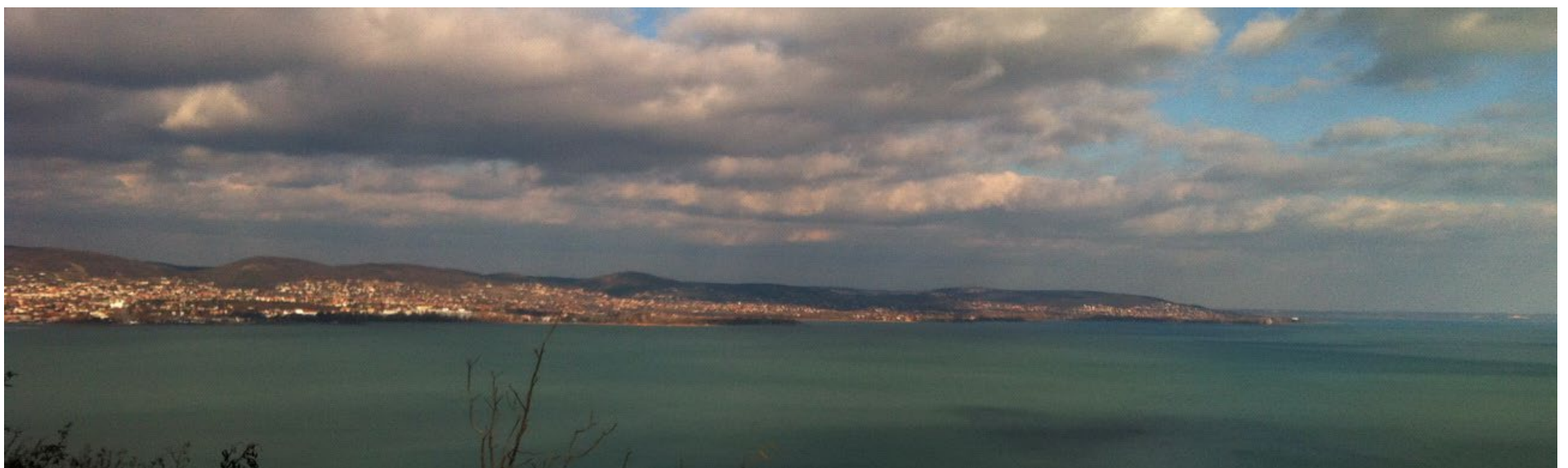
II/30. Vizuális jellemzők

Vizuális jellemzők	Területe
Balaton-medence tóparti településsávval	
Zárt, homogén, szegélyekben szegény területek	0,4
Átlátható, szegélyekben szegény területek	67,3
Átmeneti, közepesen zárt területek	25,8
Szegélyekben gazdag, de nem átlátható, zárt területek	0,4
Átlátható, nyitott, szegélyekben gazdag területek	6,0

A tájat az átlátható, szegélyekben szegény területek (67%) uralják. Kisebb mértékben átmeneti, közepesen zárt területek is előfordulnak (26%). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/30. térkép)

Fotó: Konkoly-Gyuró Éva (Tihany 2012)